

Panel diskusija

Uključenje građana i građanki u društveni i politički život putem zastupanja prava na peticije i predloge

Panel diskusije „Uključenje građana i građanki u društveni i politički život putem zastupanja prava na peticije i predloge” održane su u pet gradova Srbije u periodu od 25. maja do 15. juna 2010. godine. Panel diskusije su organizovane u okviru istoimenog projekta koji realizuju Komitet pravnika za ljudska prava - YUCOM i Fondacija Hajnrih Bel - HBS, a koji je podržan od strane Delegacije Evropske unije u Srbiji.

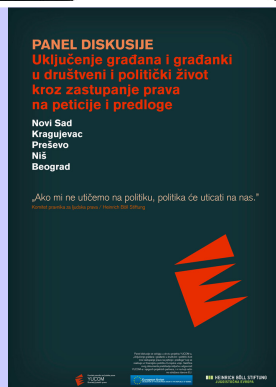
Cilj panel diskusija je stvaranje konstruktivnog dijaloga između predstavnika organa javne vlasti i građana i građanki o modelima ostvarivanja ustavnog prava na podnošenje peticija i predloga.

Konstruktivnim dijalogom otklonile bi se samo neke od nedoumica koje postoje:

- da li organi javne vlasti imaju procedure koji uređuju odgovaranje na peticije i druge predloge
- kakva su iskustva organa javne vlasti sa postupanjem po peticijama i drugim predlozima
- koje su glavne prepreke za davanje odgovora na peticije i predloge.

Relevantna mišljenja i preporuke dobijene tokom panel diskusije biće korišćene za pripremu neophodnih promena pravne regulative. Sve učesnice i učesnici panel diskusija biće važni činioci na putu poboljšanja jedne izuzetno važne demokratske procedure u Srbiji i na ovaj način će aktivno učestvovati u njenim demokratskim reformama.

U zgradi Gradske uprave u Kragujevcu, 28. maja 2010. godine održana je druga panel diskusija „Uključenje građana i građanki u društveni i politički život putem zastupanja prava na peticije i predloge“.

Nakon sprovedenog istraživanja pravne regulative koja uređuje stvaranje ovih ustavom zagarantovanih prava, i održavanja 5 radionica sa predstavnicima nevladinih organizacija, sindikata i šire javnosti u Beogradu, Nišu, Preševu, Kragujevcu i Novom Sadu, došlo se do zaključka da ne postoji pravni okvir koji reguliše ova prava, kao i da praksa postupanja po peticijama i predlozima građana pokazuje na veliki stepen ignorisanja ovog prava od strane organa javne vlasti.

Panel diskusije se održavaju u istim gradovima u kojima su održane radionice, tako da učesnici radionica mogu da se informišu o rezultatima akcije slanja peticija i predloga koja je izvršena nakon radionica. Panel diskusije bi trebalo da pruže mogućnost svim ključnim akterima (organima javne vlasti, nezavisnim telima i nevladinim organizacijama) da unaprede saradnju na lokalnom nivou u cilju ostvarivanja prava na peticije i predloge, a naročito da se obezbedi odgovoranje na podnete peticije i predloge od strane organa javne vlasti.

Na panel diskusiji kao uvodničari su govorili Ignjatović Mihajlo (zamenik Zaštitnika građana Kragujevca), Slavica Đorđević (pomoćnica gradonačelnika), Milan Antonijević (YUCOM), Nina Đurđević Filipović (Fondacija Hajnrih Bel), Novak Vučo (YUCOM) i Hana Čopić (Fondacija Hajnrih Bel).

Panel diskusiji su prisustvovali predstavnici nevladinih organizacija: Iz kruga, Nepušački edukativni centar, Studentska asocijacija, Romski informativni centar, OUP Sloga, Udruženje paraplegičara i kvadriplegičara Kragujevac, Šumadija Press, P.A.K. Kragujevac, Organizacija izviđača Rodoljub Boba Popović, Stablo. Lokalne vlasti predstavljali su: Zamenik ombudsmana Kragujevca i predstavnica kancelarije ombudsmana, predstavnik i predstavnica gradske uprava, informativna služba grada, Republički zavod za statistiku – odeljenje Kragujevac i zamenica gradonačelnika.

Zamenica gradonačelnika **Slavica Đorđević** otvorila je panel diskusiju, ističući da je za lokalne vlasti tema jako bitna, s obzirom da su u Kragujevcu česte peticije građana.

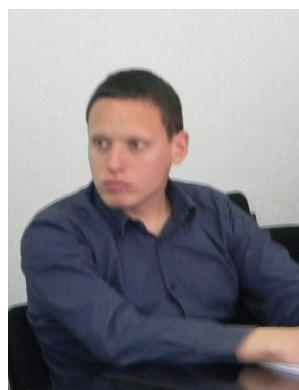

Ignjatović Mihajlo
**Zamenik Zaštitnika
građana Kragujevca**

Ignjatović Mihajlo, zamenik Zaštitnika građana Kragujevca, predstavio je rad kancelarije lokalnog ombudsmana po pitanju peticija i predloga građana. On je ocenio da građani nisu svesni da se peticijom mogu obratiti i ombudsmanu. Ignjatović je, govoreći o praksi podnošenja peticija i predloga u Kragujevcu, istakao da su u prethodnih pet godina, koliko postoji kancelarija Zaštitnika građana u Kragujevcu, peticije činile oko pet odsto od ukupnog broja predmeta. Peticije su se ticale različitih oblasti života – od zahteva za uvođenjem javne rasvete u pojedinim ulicama, preko ostvarivanja prava na dečiji dodatak, pa sve do problema koji stanari neke zgrade ili žitelji nekog naselja mogu imati sa jednim komšijom.¹

¹ Odgovarajući na pitanja prisutnih, zamenik Zaštitnika građana Kragujevca, je istakao da se njegova kancelarija ne oglašava nenadležnom po pitanjima koja su iz nadležnosti Zaštitnika građana Republike Srbije, na osnovu dogovora sa

„Nakon što dobijemo peticiju koju je potpisao određeni broj građana, prvo što uradimo je izlazak na teren. Nakon uveravanja da problem postoji, pokušamo da ga rešimo posredovanjem i upravo na ovaj način rešeno je oko 80 odsto slučajeva kojima su se peticije bavile, a veoma mali broj je završio na sudu“, rekao je Ignjatović. Gospodin Ignjatović je, odgovarajući na pitanje prisutnih, rekao da ne postoji saradnja sa eventualnim odborom ili komisijom gradske skupštine koja bi se bavila razmatranjem predloga, peticija i predstavka građana, ali da je uveren da takav odbor, odnosno komisija postoji u Kragujevcu.²

Novak Vučo
**Komitet pravnika za
ljudska prava**

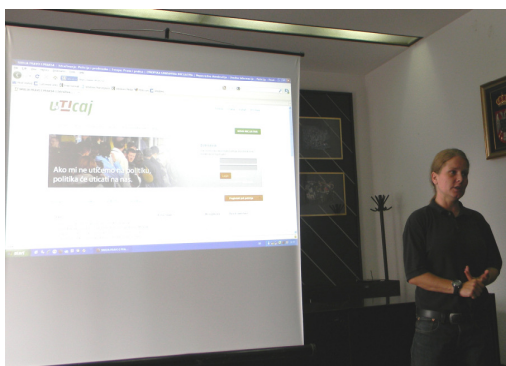
Novak Vučo je predstavio istraživanje YUCOM-a o tome koliko dobro građani i građanke poznaju koja prava na peticiju i druge predloge u Srbiji. *Istraživanje o poznavanju instrumenata za uključivanje građana u kreiranju javnih politika* je za potrebe projekta sprovedeno u periodu februar - mart 2010. godine. Cilj istraživanja je bio da ispita neophodnost pravnog regulisanja i promocije instrumenata neposredne demokratije kroz analizu znanja građana o postojećim instrumentima. Rezultati istraživanja su rezultat odgovora ispitanika iz 5 gradova Srbije. Poziv nevladinim organizacijama da učestvuju na radionicama o peticijama i predstavkama u Novom Sadu, Kragujevcu, Preševu, Nišu i Beogradu upućen je od strane Fondacije Heinrich Boll putem

Zaštitnikom građana. Može se zaključiti da ova lokalna institucija radi i van granica svoje stvarne nadležnosti. Međutim, primeri koji su istaknuti u razgovoru ukazuju da institucija ombudsmana svoje resurse ne kanališe na pravi način. Pravi uvid u rad ove institucije onemogućen je jer godišnji izveštaj ombudsmana, kako ističu nevladine organizacije iz Kragujevca, nije iscrpan, već se fokusira na tabelarno i procenutalno prikazivanje rešenih i nerešenih slučajeva.

² Razgovarajući sa nevladinim organizacijama i uvidom u zvaničnu prezentaciju Grada Kragujevca, nisu se mogli naći podaci da li Odbor, odnosno Komisija koja se bavi predstavkama, predlozima i peticijama postoji u Kragujevcu. Čak i da postoji, njegov rad je nepoznat aktivistima Kragujevca.

interneta - direktno na 250 e-mail adresa. Učesnicima radionica nije najavljeno sprovođenje istraživanja. Pre edukativnog dela, na samom početku radionica, učesnici su pozvani da popune *Upitnike za rad*. Ukupno 64 učesnika i učesnica koji su se odazvali na radionice su u potpunosti odgovorili na upitnike. Upitnik za rad sadrži pet pitanja koja predstavljaju kombinaciju *otvorenog* i *zatvorenog tipa*. Pitanja su postavljena tako da se odgovorima stekne uvid u teorijska znanja i praktična iskustva o upotrebi instrumenata neposredne demokratije. U nastavku je izvršena prezentacija analize odgovora na svako pitanje ponaosob.

Nina Đurđević-Filipović je predstavila najnoviji instrument neposredne demokratije Evropske unije – Evropsku građansku inicijativu (ECI), i pozvala prisutne da više informacija saznaju na sajtu www.uticaj.rs.

Nina Đurđević-Filipović je objasnila da su peticije Evropskom parlamentu regulisane su članom 194 Ugovora o osnivanju EZ: „Prema tom članu, svaki građanin/ka ima pravo da individualno ili zajedno sa drugim preda peticiju Evropskom parlamentu. Tema peticije mora se lično ticati predlagača/ica i potpisnika/ca i biti u nadležnosti EU, odnosno onoga što ona može da preduzme. Peticije se predaju u formi žalbe ili zahteva i mogu da budu primedbe na zakone EU ili poziv Evropskom parlamentu da zauzme određeni stav po nekom pitanju. Ovakvim peticijama se Evropskom parlamentu omogućava da skrene pažnju na prava građana/ki koja krše države članice, lokalne vlasti ili neke druge institucije. Parlament ima Odbor za peticije koji prvo procenjuje da li peticija ispunjava formalne uslove, a zatim može da konsultuje ombudsmana, Evropski odbor za informacije, parlamentarne odbore ili može da sprovede istraživanje kako bi se utvrdile činjenice. Predstavnici/ce Komisije mogu da prisustvuju

sastancima Odbora. Ukoliko to slučaj zahteva, Komisija kontaktira relevantne vlasti i država članica potom mora da pruži objašnjenje; ukoliko se ne povinuje mišljenju Komisije, Komisija ih može tužiti Sudu pravde.“

Predstavnici nevladinih organizacija u Kragujevcu kažu da se situacija po pitanju ostvarivanja prava na peticije i predloge od strane vlasti prikazuje u idealnom svetlu. Nije retkost, ipak, da na neke peticije vlasti odreaguju, ali da se njihova odluka ne sprovede u delo. Tako je, od strane Skupštine Grada Kragujevca, uvažena peticija 30.000 građana da se izmešteni zdravstveni centar vrati u zgradu koja je i bila zaveštana za potrebe lečenja. Međutim, uprkos odluci Skupštine grada, ta odluka nije izvršena već 2 godine, čime građani gube velika sredstva koja se daju na ime zakupnine za plaćanje zgrade u kojoj se trenutno nalazi zdravstveni centar.

Milisav Pajević iz NECa je istakao da je jako bitno da nevladine organizacije peticije i predloge, bar za sada, podnose zvanično, na šaltere, pisarnice i sl. Iz iskustva on govori da je slanje e-mailova još uvek neefikasno sredstvo komunikacije građana i uprave. On je podigao pitanje e-peticija i predloga, ocenjujući da je kvalifikovani elektronski potpis još uvek skup za građane Srbije koji hoće da se uključe u kreiranje javnih politika, te bi to pitanje trebalo razmatrati prilikom donošenja eventualnih propisa koji bi uređivali podnošenje predloga i peticija putem interneta.

Milan Antonijević
**Komitet pravnika za
ljudska prava**

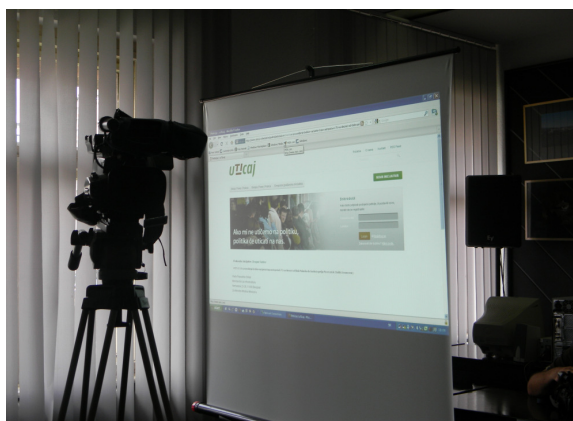
koji je bio moderator ove sesije na početku je ukratko opisao projekat koji se sprovodi pod pokroviteljstvom Delegacije Evropske unije, kao i trenutno stanje sa Odborom za predstavke i predloge

Narodne skupštine Republike Srbije. Naime, prisutni su upoznati da je Odbor nedavno konstituisan, te da YUCOM i Hajrih Bel uspostavljaju saradnju sa ovim Odborom.

Naime, ideja je da se svi primeri dobre i loše prakse postupanja sa peticijama i predlozima, kao i identifikovani problemi u ostvarivanju ovog prava, predstave Odboru za predstavke i predloge, kako bi poslanici imali uvid i eventualno svojim inicijativama pomogli razvoju mehanizama za ostvarivanje ovog prava.

Prve najave saradnje sa ovim Odborom nam daju nadu da ce se uspostaviti most izmedju građana i institucija.

Antonijević je sumirao i da su iskustva sa reakcijom tužilaštva i informativnim razgovorima sa potpisnicima peticije iz Rume o kojima je govorio predsednik skupštine opštine Ruma na panel diskusiji u Novom Sadu³, nešto što nas u svakom slučaju mora zabrinuti. Takvi primeri mogu biti i jesu obeshrabrujući i nikako neće doprineti da se građani ubuduće aktivno uključe u proces donošenja odluka putem potpisivanja peticija i drugih vidova obraćanja državnim organima koji su ovde predstavljani. Antonijević je naveo da će YUCOM reagovati kako bi se sprečilo dalje šikaniranje potpisnika peticije od strane tužilaštva i policije.

Videti: <http://www.sumadijapress.com/index-p62-ni5116-c62.html>
http://www.kragujevac.rs/Panel_diskusija_%E2%80%9CPeticije_i_pre_dlozi%E2%80%9D-43-1-2176

Komitet pravnika za ljudska prava (YUCOM) je dobrovoljno, stručno, nevladino udruženje za zaštitu i unapređenje ljudskih prava, shodno opšteprihvacenim civilizacijskim standardima, međunarodnim konvencijama i domaćem pravu. Više o YUCOM-u možete saznati na web prezentaciji **www.yucom.org.rs**

³ Izveštaj sa panel diskusije u Novom Sadu:
http://www.yucom.org.rs/upload/vestgalerija_81_4/1277293926_GS0_Report%20Novi%20Sad%2025052010.pdf

